

SPIS TREŚCI

1. Polska wczesnopiastowska do 1138 r.	7
2. Polska dzielnicowa 1138–1320	41
3. Polska dwóch ostatnich Piastów 1320–1370	88
4. Rządy Andegawenów w Polsce 1370–1385	112
5. Polska pierwszych Jagiellonów 1386–1492	120
6. Ku Rzeczypospolitej Obojga Narodów 1492–1572	146
7. Pierwsi królowie elekcyjni 1573–1586	168
8. Rzeczpospolita w czasach Wazów 1587–1668	176
9. Rzeczpospolita w czasach Michała Korybuta Wiśniowieckiego i Jana III Sobieskiego 1669–1696	233
10. Czasy saskie 1696–1763	251
11. Rzeczpospolita w dobie rozbiorów 1764–1795	267
12. Polska i Polacy w epoce napoleońskiej 1796–1815	302
13. Ziemie i społeczeństwo polskie w okresie powstań narodowych 1815–1864	327
14. Polska zniewolona 1865–1914	385
15. Ziemie polskie i sprawa polska w okresie I wojny światowej 1914–1918	394
16. Początki II Rzeczypospolitej 1918–1926	411
17. Polska po przewrocie majowym 1926–1939	443
18. Polska i Polacy w II wojnie światowej 1939–1945	470
19. Polski stalinizm 1945–1956	486
20. Polska w epoce „małej stabilizacji” 1956–1970	501
21. Dekada Gierka 1970–1980	518
22. Ostatnia dekada PRL 1980–1989	529
23. Kształtowanie się III Rzeczypospolitej 1989–2000	538
Indeks osób	554
Spis map	581
Spis ilustracji na wkładce	582

INDEKS OSÓB

- Abraham ben Jakub z Tortosy patrz Ibrahim ibn Jakub
Abramowicz Witold 425
Adamski Stanisław, ksiądz 412
Adelajda, żona Kazimierza Wielkiego 97, 105, 108
Agafia, żona Konrada Mazowieckiego 66
Agca Mohammed Ali 532
Agnieszka, córka Salomei i Bolesława Krzywoustego 42, 43
Agnieszka, żona Władysława II Wygnanka 43, 44, 46
Ahmet I, sułtan 188
Aksamitowski Wincenty 305
Albedyński Piotr 388
Albert, wójt Krakowa 85
Albertrandi Jan Chrzyciel 276, 308
Albrecht V (II) Habsburg, cesarz Niemiec, król Czech i Węgier 136, 137
Albrecht Fryderyk Hohenzollern, książę Prus 188, 194, 196
Albrecht Hohenzollern, książę w Prusach 151, 155
Albrecht Niedźwiedź, margrabia 46
Albright Madeleine 551
Aldona Anna, żona Kazimierza Wielkiego 90, 96, 171
Aleksander III, papież 51
Aleksander VIII, papież 84
Aleksander I, car 325, 329, 332, 334, 335, 338, 340, 344
Aleksander II, car 373–377, 380, 382, 384, 388
Aleksander III, car 388
Aleksander Jagiellończyk 145, 147, 149–152, 454, 455
Aleksander Koriatowicz, książę włodzimierski 108
Aleksander Mohyła, gospodar mołdawski 195
Aleksander z Malonne 47
Aleksy, car 217
Alexander Harold, gen. 482
Alfons II, książę Ferrary i Modeny 170
Alvensleben Gustaw 379
Ambriere François 476
Anaklet II, antypapież 37
Anczyc Władysław 371
Andegawenowie, dynastia 104, 111
Anders Władysław, gen. 477, 482, 490, 495
Andrusikiewicz Jan Kanty 364
Andrysowicz Łazarz 161
Andrzej herbu Jastrzębiec, pierwszy biskup wileński 122
Andrzej I, król Węgier 26
Andrzej II, król Węgier 56, 58, 59
Andrzej, książę halicki 83
Andrzej z Jaszczowic, ksiądz 138
Andrzejewski Jerzy 506, 509, 524, 525
Anhalt-Zerbst Zofia Augusta Fryderyka patrz Katarzyna II
Anielewicz Mordechaj 480
Anna Cylejska, żona Władysława Jagiełły 127, 132
Anna Habsburżanka, żona Zygmunta III 180, 185, 189

- Anna Jagiellonka, królowa Polski 170,
 177, 183
 Anna, żona wielkiego księcia Witolda
 124
 Anna patrz Aldona Anna
 Annan Kofi 551
 Anonim tzw. Gall patrz Gall Anonim
 Apuchtin Aleksander 388
 Arciszewski Tomasz 484
 Askenazy Szymon 400
 Atlas, mit. 181
 August II Mocny (jako elektor saski
 Fryderyk August I Wettin) 252–256,
 258–260
 August III Sas (jako elektor saski Au-
 gust Fryderyk Wettin) 260–265, 268
 Awdańcowie, ród rycerski 35
 Awejde Oskar 380

 Babiuch Edward 530
 Bacewicz Grażyna 514
 Baczyński Rajmund 397
 Badylak Walenty 528
 Bagiński Kazimierz 457
 Bajadar, dowódca wojsk tatarskich 66
 Bajan Jerzy 459
 Balcerowicz Leszek 539, 543, 551
 Balfour Arthur James 404
 Balicki Zygmunt 389, 390, 397
 Banach Stefan 447
 Banakiewicz Tadeusz 454
 Banasik, kapral grenadierów 310
 Bandera Stepan 461
 Baranowski, marszałek skonfederowa-
 nych wojsk 250
 Barańczak Stanisław 522, 525
 Barbara Radziwiłłówna, żona Zygmun-
 ta Augusta 160, 161, 164, 455
 Barcikowski Kazimierz 530
 Bardini Aleksander 497
 Bardowski Piotr 389
 Barnim IV, książę zachodniopomorski
 98
 Barss Franciszek 303
 Bartel Kazimierz 441, 444, 449, 451
 Bartosz Wojciech patrz Bartosz Głowa-
 cki
 Baryczka Marcin 100, 101
 Barzykowski Stanisław 341, 347, 350
 Baszanowski Waldemar 509, 514
 Batu-chan, chan mongolski 66, 67
 Baudouin de Courtenay Jan 432
 Beck Józef 456, 466, 468
 Behem Hans 154
 Bekiesz Wacław 185
 Bela I, król Węgier 26
 Bela II, król Węgier 37, 38
 Bela III, król Węgier 53
 Bela IV, król Węgier 65–67
 Beljal, bibl. 18
 Bem Józef, gen. 353, 357, 368–371
 Benedykt VIII, papież 22
 Benedykt XII, papież 95
 Benedykt Polak, franciszkanin 68
 Beneke, kapitan karaweli gdańskiej 142
 Berecci Bartolomeo 157
 Berg Fiodor 382, 387
 Beria Ławrentij 474
 Berling Zygmunt, gen. 480, 483
 Bernard Hiszpan, misjonarz 36
 Bernard z Clairvaux, święty 42
 Bertold III, książę Meranu 65
 Beseler Hans von 401, 410
 Bethlen Gabor 197
 Bezborodko Aleksander 285, 286
 Bezprym, syn Bolesława Chrobrego 20,
 23, 24
 Białożor Mateusz 262
 Białoszewski Miron 503
 Bielecki Jan Krzysztof 540
 Bieliński Piotr 342
 Bieliński Stanisław 294
 Bielski Joachim 156, 181, 184
 Bielski Marcin 159, 171, 184
 Bień Adam 487, 547
 Biernacki-Kostek Wacław, płk 453
 Bierut Bolesław 481, 482, 490, 492, 495,
 496, 498

- Bismarck Otto von 386, 389
 Blaney, gen. angielski 320
 Bobola Andrzej, święty 222
 Bobrowski Stefan 378, 380
 Bodzanta, arcybiskup gnieźnieński 118, 121
 Bodzeta, biskup krakowski 100, 101
 Boerner Ignacy 420
 Bogatyr, syn chana Tatarów krymskich 153, 154
 Bogusław I, książę pomorski 49, 51, 52
 Bogusław V, książę zachodniopomorski 98, 105, 110
 Bogusław XIV, książę szczeciński 208
 Bogusławski Wojciech 281, 283, 309, 343
 Bogusza, dowódca grodu gdańskiego 83
 Bogusza, towarzysz wyprawy biskupa Wojciecha 14
 Bohomolec Franciszek 265, 270, 281
 Bojko Jakub 390, 393
 Bolesław I Chrobry 11, 13–23
 Bolesław II Śmiały Szczodry 26–29, 101
 Bolesław III Krzywousty 31–38, 40, 42–45, 48, 50, 57
 Bolesław IV Kędzierzawy 38, 42, 44–51, 53
 Bolesław Wstydlivy 62, 63, 65–68, 71, 72, 74–76, 78, 84
 Bolesław Wysoki, książę śląski 43, 48, 50, 51, 55, 65
 Bolesław II Łysy Rogatka, książę śląski 67, 68, 70, 71, 76
 Bolesław I, książę mazowiecki 64, 65, 68
 Bolesław II, książę mazowiecki 80, 85
 Bolesław III, książę płocki 102
 Bolesław Pobożny, książę wielkopolski 67, 70, 72, 74–76
 Bolesław, syn Mieszka Starego 53
 Bolesław, syn Trojdena patrz Jerzy Bolesław Trojdenowicz
 Bolesław zwany Szepiotka, książę 67
 Bolesław I Srogi, król Czech 8
 Bolesław III Rudy, król Czech 16, 17
 Bolesta, kasztelan wiski 50
 Bolko I, książę świdnicki 99, 103
 Bolko II, książę ziebicki 86, 95
 Bołotnikow Iwan 191
 Bonaparte Napoleon patrz Napoleon I Bonaparte
 Bonifacy VIII, papież 81
 Bonifacy IX, papież 124, 127
 Boratini Tytus Liwiusz 230
 Boratyński Piotr 160
 Boriatyński Iwan, książę 285
 Borkowic Maciej 102, 103
 Borowski, faworyt Karola Radziwiłła „Panie Kochanku” 280, 281, 286
 Bortnowski Władysław, gen. 466
 Borys Godunow, car 187
 Borys III, car Bułgarii 460
 Borys, książę litewski 121
 Borys, książę węgierski 37
 Bosak-Hauke Józef patrz Józef Hauke
 Bourbon Ludwik Ksawery de patrz Ludwik XVIII
 Boy-Żeleński Tadeusz patrz Żeleński Tadeusz
 Brandt Józef 322
 Brandt Willy 515
 Brandys Kazimierz 524
 Brandys Marian 307, 524, 547
 Branicki Jan Klemens 268
 Branicki Ksawery 293
 Branicki Ksawery, hr. 372
 Brehan Ludwik Robert Hipolit de, hr. de Plelo 261
 Brezniew Leonid 521
 Briand Aristide 449, 450
 Brodziński Kazimierz 334
 Bronikowski Mikołaj, gen. 324
 Brown John 144
 Brożek Jan 208
 Brunon z Kwerfurtu 17, 18
 Brzechwa Jan 511
 Brzetysław I, książę czeski 23–25
 Brzetysław II, książę czeski 30
 Brzostowski Konstanty 249

- Brzóska Jan 247
 Brzóska Stanisław, ksiądz 382
 Budionny Siemion 424
 Budziło Józef 194
 Bujak Zbigniew 534
 Bukacki Stanisław patrz Stanisław Burhardt-Bukacki
 Buonaccorsi Filippo patrz Kallimach
 Burhardt-Bukacki Stanisław 398
 Burzyński Zbigniew 457
 Buzek Jerzy 547, 550, 551
 Bytnar Jan (pseudonim „Rudy”) 479
 Car Stanisław 452
 Carceribus Galhard de 95, 96
 Carnot Lazare Nicolas 304
 Casaroli Agostino 521
 Cat-Mackiewicz Stanisław patrz Mackiewicz Stanisław
 Caulaincourt Armand Augustin Louis de 320
 Cecylia Renata, żona Władysława IV 208, 209
 Cegielski Hipolit 373, 376
 Celestyn III, papież 54
 Cesarini Julian 136
 Chamberlain Neville 467
 Championnet, gen, francuski 307
 Chełmicki Eustachy, kpt. 320
 Chłopiński Józef, gen. 318, 323, 346, 347, 360
 Chmieleński Ignacy 377, 382
 Chmielnicki Bohdan 212–217, 221, 222
 Chmielnicki Jura (Juraszka) 222, 223, 225
 Chmielowski Benedykt, ks. 263, 265
 Chodkiewicz Jan Karol 187–189, 195, 198, 199
 Chodźko Ignacy 371, 377
 Chojnowska-Listkiewicz Krystyna 527
 Chopin Fryderyk 344, 371, 382, 445
 Chowański Iwan 225, 226
 Chrostowski Waldemar 535
 Chruszczow Nikita 498, 502
 Chruściel Antoni, gen. 490
 Chrzanowska Anna Dorota 240
 Chrzanowski Jan 240
 Chrzanowski Wiesław 540
 Chrzanowski Wojciech, gen. 370
 Cichy Leszek 528
 Cimoszewicz Włodzimierz 544
 Ciołek Erazm 151
 Ciosek Stanisław 521, 536
 Clemenceau Georges 419
 Clement Jakub 179
 Collina Ludwig 364
 Colonna-Walewski Aleksander, hr. 313, 314
 Conti François Louis de Bourbon, książę 252
 Cosel Anna Konstancja, hrabina 259
 Coxien Michał van 161
 Curie Maria patrz Maria Skłodowska-Curie
 Curie Piotr 391
 Curzon George 421, 423, 481
 Cybulski Zbigniew 511
 Cyrankiewicz Józef 490, 496, 499, 508, 515, 519, 520
 Cywiński Bohdan 535
 Czajkowski Michał (Mehmed Sadyk-pasza) 372
 Czaki Franciszek 271
 Czapla Jan 65
 Czapski, adiutant króla Stanisława Augusta 285
 Czarniecki Stefan 219, 220, 222–229
 Czartoryscy, rodzina magnacka 266, 268, 269
 Czartoryska Izabela 271
 Czartoryski Adam Jerzy 329, 330, 340, 346, 347, 352, 353, 359, 377
 Czartoryski Adam Kazimierz 268, 270
 Czartoryski August 268
 Czartoryski Józef Klemens 284
 Czartoryski Michał Kazimierz 268
 Czcibor, brat Mieszka I 10, 11
 Czechowicz Gabriel 450
 Czerwonka Ulrich 139

- Czetwertyński-Światopełk Antoni Stanisław, książę 297
- Czuma Andrzej 519, 520, 526
- Czyngis-chan, chan mongolski 126
- Daniłowski Władysław 377
- Daszyński Ignacy 389, 409, 410, 412, 432, 433, 451, 452, 462
- Daubmann Jan 163
- Davout Louis Nicolas 312, 321
- Dawid, bibl. 477
- Dawidowski Aleksy (pseudonim „Alek”) 479
- Dąbal Tomasz 409
- Dąbek Stanisław, płk 472
- Dąbrowska Maria 508, 510
- Dąbrowski Jan Henryk, gen. 228, 261, 298, 303–306, 308, 310, 311, 314, 316, 317, 319, 321–325, 334, 338
- Dąbrowski Jan Michał 261
- Dąbrowski Jarosław, gen. 377, 387, 462
- Dąbrowski Jerzy, biskup 536
- Dąbrówka patrz Dobrawa
- Dąbski Jan 425, 431, 440
- Dąbski Stanisław 252
- Decjusz Jost Ludwik 155, 159
- Dejmek Kazimierz 512
- Dekert Jan 289
- Demarczyk Ewa 508
- Dembiński Henryk, gen. 348, 353, 370
- Dembowski Edward 362, 365
- Denikin Anton 420
- Denisko Joachim Mokosiej 305
- Dessalines Jean Jacques 311
- Detko Dymitr 97
- Dębicki, podkomorzy 234
- Dębowski, przywódca insurekcji warszawskiej 297
- Dhur Laurentius 164
- Diana, mit. 281
- Dickmann Arendt, admirał 202
- Diller Erich 401
- Długosz Jan 49, 50, 53–58, 60, 61, 63–66, 71, 72, 74–78, 80, 82, 83, 85–87, 89–91, 93, 95–102, 105, 108, 110, 116, 118, 119, 121–124, 128–130, 133, 134, 137, 142, 143
- Dmochowski Franciszek Ksawery 290, 294, 303, 309
- Dmowski Roman 390, 391, 397, 402, 404, 405, 415–417, 445, 466
- Dobiesza, domniemany kochanek Agnieszki, żony Władysława II Wygnajca 45
- Dobraczyński Jan 534
- Dobrawa (Dąbrówka) 9, 11, 20
- Dobrogost, biskup poznański 121
- Dobromir, książę słowiański, ojciec Emnildy 20
- Dobrzański Henryk (pseudonim „Hubal”) 474, 475
- Dolabella Tomasz 215
- Dolfus, kpt. 310
- Doliwa, powstaniec w III powstaniu śląskim 428
- Dołęga-Mostowicz Tadeusz 445
- Dołgoruki Grzegorz 257
- Domańska Antonina 144
- Domarat, biskup poznański 87, 89
- Doroszenko Piotr 230, 231, 234, 235
- Dowbor-Muśnicki Józef, gen. 406, 408, 417
- Drawicz Andrzej 522
- Dreszer-Orlicz Gustaw 439
- Drobner Bolesław 430
- Drobysz Tuszyński Jan Florian 250
- Drucki-Lubecki Franciszek 338, 340
- Drzewiecki Jerzy 449
- Drzymała Michał 391
- Duch Bronisław, gen. 475
- Dumouriez Charles, gen. 276
- Dunin Michał 359
- Dunin Piotr 140
- Dunin-Wąsowicz Stanisław 322
- Dunin-Wąsowicz Zbigniew 401
- Duńska-Krzesińska Elżbieta 502
- Dwernicki Józef, gen. 347, 348, 352
- Dworzaczek Włodzimierz 150
- Dybicz Iwan 347, 348
- Dygat Stanisław 509, 524, 527

- Dymitr, syn Iwana Groźnego 187
 Dymitr I Samozwaniec 187, 189
 Dymitr II Samozwaniec 191
 Dymitr, arcybiskup ostrzyhomski 118
 Dytryk, brat stryjeczny Mieszka II 24
 Działyński Tytus, hr. 343
 Dzieduszycki Wiktoryn 303
 Dzierżyński Feliks 391, 423
 Dziewanowski Jan, kpt. 317
 Dzurinda Mikulasz 550
- Ebon, hagiograf 36
 Edelman Marek 480
 Ehrenberg Gustaw 445
 Einstein Albert 492
 Ekkehard, margrabia Miśni 16, 20
 Eleonora Magdalena, żona cesarza Leopolda I 247
 Eleonora Maria Józefa, żona Michała Korybuta Wiśniowieckiego 234
 Elyjan Kasper 142
 Elżbieta I, caryca 264, 265
 Elżbieta Bonifacja, córka Jadwigi i Władysława Jagiełły 124, 125
 Elżbieta Habsburżanka (Rakuszanka), żona Kazimierza Jagiellończyka 137, 139, 143, 145, 150
 Elżbieta Habsburżanka, żona Zygmunta Augusta 159, 455
 Elżbieta Łokietkówna 89, 92, 113, 115, 116
 Elżbieta, córka Aldony i Kazimierza Wielkiego 96, 98, 106
 Elżbieta, córka Elżbiety, córki Kazimierza Wielkiego, i księcia Bogusława V 106
 Emanuel, infant portugalski 258
 Emnilda, żona Bolesława Chrobrego 20
 Engeström Wawrzyniec, hr. 269, 270
 Enghien Henryk Juliusz de Bourbon Condé d', książę 226
 Erazm z Rotterdamu 155
 Erlichshausen Ludwik von 139
 Ernest Habsburg, arcyksiążę 177
- Esperay Louis Franchet d' 447
 Este Ferdynand d', arcyksiążę 318
 Estera, kochanka Kazimierza Wielkiego 105
 Estreicher Karol 144, 509
 Eugeniusz III, papież 46
- Falski Marian 509
 Fałat Julian 421
 Fatima, Turczynka, kochanka Augusta II 259
 Fedorowicz Taras 203
 Fejgin Anatol 498, 504
 Feliński Alojzy 332
 Feliński Zygmunt Szczęsny 381
 Ferdynand Habsburg, arcyksiążę 177
 Ferdynand I, cesarz Austrii 365
 Ferdynand I, cesarz 153
 Ferdynand II, cesarz 197
 Ferdynand III, cesarz 210, 235
 Fersen Iwan 298
 Ficowski Jerzy 522
 Filip II, król Hiszpanii 161
 Filip Wilhelm, książę neuburski 232
 Finder Paweł 479
 Fiodor, car 170, 177
 Fiszer Franciszek (Franc) 462, 463
 Fiszer Stanisław 320
 Fiszerowa z Kwileckich Wirydianna 320
 Flemming Jakub Henryk 252
 Flottwell Edward 346
 Foissac-Latour, komendant Mantui 307
 Ford Aleksander 131, 506, 514
 Fortuna Wojciech 520
 Fouche Joseph 312
 Franciszek I, cesarz Austrii 333
 Franciszek Józef I, cesarz Austrii 371, 375, 403
 Franke Egon 509
 Frankowski Stanisław 382
 Frasyniuk Władysław 534
 Fredro Aleksander 313, 334, 356
 Fryderyk August Wettin, książę warszawski 316, 329

- Fryderyk I Barbarossa, cesarz 47, 50, 52
 Fryderyk II Barbarossa, cesarz 60
 Fryderyk III, cesarz 144
 Fryderyk I, król w Prusach (jako książę pruski Fryderyk II) 254
 Fryderyk II, król Prus 268, 275
 Fryderyk Jagiellończyk, prymas Polski, syn Kazimierza Jagiellończyka 149, 150
 Fryderyk Krystian, elektor saski, syn Augusta III 268
 Fryderyk Lüneburski, książę 188
 Fryderyk Wilhelm I, król Prus 257
 Fryderyk Wilhelm III, król Prus 332, 346
 Fryderyk Wilhelm IV, król Prus 360
 Fryderyk Wilhelm, elektor pruski 209, 219, 221, 222, 240
 Fryderyk, arcybiskup magdeburski 46
 Fryderyk, margrabia badeński 220

 Gall Anonim 9, 15, 20, 21, 23–25, 28–35, 505
 Gamelin Maurice, gen. 468
 Gaudenty patrz Radzim-Gaudenty
 Gaska Stanisław patrz Stańczyk
 Gebethner Gustaw 374
 Geismar Fiodor, gen. 347
 Gejza, król Węgier 26, 28
 Gembicki Piotr 215
 Geremek Bronisław 551
 Geron, margrabia 8
 Gerson Wojciech 375
 Gerward, biskup wrocławski 86
 Giedroyc Jerzy 553
 Giedymin, wielki książę litewski 90
 Gierek Edward 503, 519, 520, 522, 524, 526, 527, 530, 531, 553
 Gieysztor Aleksander 509, 550
 Giller Agaton 380
 Girard Filip 355
 Girej, chan tatarski 214
 Giustignani Sebastiano 153
 Gizewiusz Gustaw 361
 Giżanka Barbara 164
 Glaiziere Michel Chaumont de la 262
 Glemp Józef 532, 550
 Gluziński Tadeusz 458
 Głowacki Aleksander patrz Bolesław Prus
 Głowacki Bartosz (właściwie Wojciech Bartosz) 295, 297
 Gniewosz z Dalewic 122, 123
 Gnom, postać literacka 513
 Gnyś Władysław 471
 Godebski Cyprian, płk 319
 Golczewski Paweł Józef 263
 Goliat, bibl. 477
 Gołęmburski Władysław 381
 Gołuchowski Agenor starszy 371
 Gombrowicz Witold 514
 Gomuła, szlachcic 248
 Gomułka Władysław (pseudonim „Wiesław”) 487, 492, 495, 502–505, 507, 508, 511–513, 515, 519
 Gonta Iwan 275
 Gorbaczow Michaił 536
 Gorczakow Aleksander 380
 Gorczyn Jan Aleksander 225
 Gorczyński Witold 397
 Gorzkowski Franciszek 303
 Gorzkowski Ludwik 364
 Gosiewski Wincenty 226
 Goslar Julian 372
 Gostomski Anzelm 178
 Goszczyński Seweryn 345, 356, 357
 Goworek, kasztelan sandomierski 54
 Górecki Witold 514
 Górka Andrzej 160
 Górka Stanisław 178
 Górniak Krystyna 552
 Górnicki Łukasz 158, 163
 Górski Kazimierz 520, 521
 Górski Konrad 508
 Grabowski Jerzy, gen. 306
 Grabowski Józef 381
 Grabowski, powieszony podczas insurekcji kościuszkowskiej 297

- Grabski Władysław 397, 422, 423, 431, 436, 437, 439, 440
 Granowska z Pileckich Elżbieta, żona Władysława Jagiełły 133
 Grochowiak Kazimierz 525
 Groński Ryszard Marek 542
 Grotowski Jerzy 550
 Grudzień Józef 509
 Grudzińska Joanna 336
 Grudziński Jan 474
 Grudziński Karol 218
 Gryfina, żona Leszka Czarnego 78, 79
 Grynberg Henryk 514
 Grzebski Stanisław 163
 Grzegorz VII, papież 27, 28
 Grzegorz IX, papież 64
 Grzegorz XI, papież 115
 Grzegorz XIII, papież 174
 Grzegorz XVI, papież 352
 Grzegorzewski Aleksander 364
 Grzesicki Wiktor, płk 401
 Grzymiśława, żona Leszka Białego 62, 71
 Grzymułtowski Krzysztof 245, 246
 Gujuk, chan mongolski 68
 Gurowski Adam 351
 Gustaw II Adolf, król Szwecji 194, 195, 200, 201, 203, 207
 Gutakowski Ludwik 316
 Guttry Aleksander 361
 Gwiazda Andrzej 532
 Gwidon, legat papieski 46

 Habsburgowie, dynastia 161, 187, 194, 210, 248, 396, 408
 Haller Jan 150
 Haller Józef, gen. 402, 403, 407, 408, 418, 421, 461, 463
 Handelsman Marcelli 461
 Hansemann Ferdinand von 390
 Hardek Władysław 534
 Hasior Władysław 550
 Hauke Józef (pseudonim Bosak), gen. 382
 Hauke Maurycy, gen. 325, 340, 345
 Haur Jakub Kazimierz 248
 Helena, żona Kazimierza Sprawiedliwego 54, 55
 Helena, żona Aleksandra Jagiellończyka 147, 152
 Heltman Wiktor 335, 363
 Henilda, żona Bolesława Chrobrego 20
 Henryk Walezy (de Valois) 169, 170, 179
 Henryk Sandomierski 38, 44, 47
 Henryk I Brodaty, książę 55–67, 73
 Henryk II Pobożny 65–68, 70
 Henryk III Biały, książę 68, 70, 73, 74
 Henryk IV Prawy (Probus) 73–75, 77–79
 Henryk VI, książę wrocławski 91
 Henryk I głogowski 79–82, 84–86, 93
 Henryk II, cesarz 16–19, 22
 Henryk III, cesarz 25, 26
 Henryk IV, cesarz 27, 28, 30
 Henryk V, cesarz 32–34
 Henryk VII, król Niemiec 84
 Henryk Kłótnik, książę bawarski 11, 12, 16
 Henryk Lew, książę saski 49
 Henryk V Żelazny, książę żagański 98, 108
 Henryk II Żelazny, langraf heski 97
 Henryk z Kolonii 111
 Henrykowie ślascy, piastowscy władcy Śląska 65, 67
 Herbert Zbigniew 503, 522, 547
 Herbord, kronikarz 35
 Herkules, mit. 181
 Herling-Grudziński Gustaw 552
 Herman Franciszek 498
 Hermaszewski Mirosław 526
 Hertz Paweł 509
 Herwin, komendant w legionach Piłsudskiego 398
 Heweliusz Jan 242, 246

- Heydenreich Michał (pseudonim Kruk) 381
 Himmler Heinrich 474
 Hitler Adolf 456, 457, 460, 466–469, 480
 Hlond August 444, 446, 487, 492
 Hłasko Marek 514
 Hochfeder Kasper 150
 Hodon, margrabia 11
 Hoene-Wroński Józef 360
 Hohenzollernowie, dynastia 163, 171
 Holoubek Gustaw 512
 Honoriusz III, papież 59
 Hornowski Józef, mjr 319
 Horwitz-Walecki Maksymilian 414
 Höss Rudolf 491
 Hozjusz Stanisław 163
 Hryniewiecki Ignacy 388
 Hunyadi Janós 136
 Hurko Osip 388
 Hus Jan 132
 Husejn Pasza 239
 Hutten-Czapski Emeryk 144
 Hynek Franciszek 457

 Ibrahim ibn Jakub (Abraham ben Jakub z Tortosy) 9
 Idzi z Tusculum 36
 Iłowski Andrzej 175
 Infeld Leopold 508
 Innocenty II, papież 37, 38
 Innocenty III, papież 56, 59
 Innocenty IV, papież 68, 70
 Ironside William, gen. 468
 Iwan III Srogi, wielki książę moskiewski 145, 147, 148, 152
 Iwan IV Groźny, car Rosji 162, 163, 170, 171, 174, 187
 Iwanow, gen. patrz Iwan Sierow
 Iwaszkiewicz Wacław 418
 Iwo Odrowąż, biskup krakowski 60
 Izabela Jagiellonka, córka Zygmunta Starego 158
 Izasław patrz Izjasław
 Izjasław (Izasław), książę kijowski 27, 28
 Izydor z Sewilli 34

 Jabłonowski Stanisław 245, 246, 249
 Jabłonowski Władysław, płk 306
 Jabłoński Henryk 520
 Jadwiga Andegaweńska, królowa Polski 118, 119, 121–126, 505
 Jadwiga, święta, żona Henryka Brodatego 62, 65, 73
 Jadwiga, żona Władysława Łokietka 84, 87
 Jadwiga żagańska, żona Kazimierza Wielkiego 108
 Jadwiga, córka Anny Cylejskiej i Władysława Jagiełły 128
 Jadwiga, córka Elżbiety Rakuszanek i Kazimierza Jagiellończyka 150
 Jagiellonowie, dynastia 119, 128, 144, 145, 151, 153, 167, 183
 Jagielski Mieczysław 530, 531
 Jagiełło patrz Władysław Jagiełło
 Jakub z Kobylan 135
 Jakub z Leodium 69
 Jakub ze Żnina, arcybiskup gnieźnieński 44, 46
 Jan Chrzyciel, święty 80, 93
 Jan, święty, apostoł 71
 Jan XXII, papież 87, 89
 Jan Paweł II (Karol Wojtyła), papież 125, 511, 526, 527, 532, 535, 536, 540, 541, 546, 549
 Jan Olbracht 144, 145, 147, 148
 Jan II Kazimierz Waza 205, 208, 214, 216, 218–221, 227, 229–232, 238
 Jan III Sobieski 227, 229, 231, 235, 236, 238–244, 246–250, 252, 253, 260, 396
 Jan II Dobry, książę opolski 157
 Jan Luksemburski zwany Ślepym, król Czech 84, 85, 87, 89, 91, 92, 94–96, 99

- Jan III Waza, król Szwecji 162, 164, 170, 177, 181
 Jan Zygmunt Hohenzollern, książę pruski 196
 Jan Kapistran 137
 Jan Korwin 144
 Jan Odrowąż ze Sprowy, prymas 137
 Jan z Aragonii 132
 Jan z Góry, wojewoda Bolesław Krzywoustego 33
 Jan z Konar 52
 Jan, biskup czanacki 118
 Janicki Klemens 159
 Janisław, arcybiskup gnieźnieński 87, 89, 98
 Janko z Czarnkowa 110, 111, 113–117
 Jankowski Antoni, gen. 350
 Jankowski Jan Stanisław 479, 484, 487
 Jankowski Józef Kajetan 378, 380
 Janowski Jan Nepomucen 351
 Janowski Józef Kajetan 374
 Janusz I, książę mazowiecki 117
 Janusz III, książę mazowiecki 155
 Januszajtis Marian, płk 416
 Jaromir, brat Bolesława III Rudego 17
 Jarosław Mądry 21, 23, 25
 Jarosław ze Skotnik z domu Bogoria 98, 106, 113
 Jaroszewicz Piotr 519, 524, 527
 Jaruzelski Wojciech 531, 533, 535, 536, 539
 Jasienica Paweł 508, 519
 Jasiński Jakub 270, 296, 298
 Jasiukowicz Stanisław 487
 Jastrun Mieczysław 509, 524
 Jastrzębiec Wojciech 124
 Jaśko z Tęczyna 122, 126
 Jelcyn Borys 541
 Jeremi Mohyła, gospodar mołdawski 183, 186
 Jerlicz Joachim 210, 213
 Jerzmanowski Paweł 325, 326
 Jerzy I, król halicki 90
 Jerzy II Bolesław Trojdenowicz, książę halicko-włodzimierski 90, 96, 97
 Jerzy I Rakoczy, książę siedmiogrodzki 192
 Jerzy II Rakoczy, książę siedmiogrodzki 221
 Jerzy Narymuntowicz, książę litewski 108
 Jerzy Wilhelm, książę pruski 201
 Jezabel, bibl. 66
 Jezierski Franciszek Salezy 290
 Jeziorański Jan 384
 Jeziorański Zdzisław (pseudonim Jan Nowak) 495
 Jezus Chrystus 18, 36, 63, 125, 187
 Jeż Teodor Tomasz patrz Zygmunt Miłkowski
 Jeżowski Józef 333
 Jędrzejewicz Janusz 455, 457, 458
 Joachim Fryderyk Hohenzollern, elektor brandenburski 188
 Jordan, biskup poznański 10, 12
 Joselewicz Berek, ppłk 319
 Joselewicz Józef 319
 Joubert Berthelemy 308
 Judycki, oficer Stefana Czarnieckiego 225
 Judyta Maria, żona Władysława Hermana 30
 Judyta, córka Bolesława Krzywoustego 46
 Jungingen Konrad von 127
 Jungingen Ulrich von 128, 129
 Jurczyk Marian 530, 532
 Jurecki Marian 498
 Jurgens Edward 375, 376, 382
 Kaczkowski Zygmunt 371
 Kaczmarek Czesław, biskup kielecki 496, 503
 Kadłubek Wincenty patrz Wincenty zwany Kadłubkiem
 Kakowski Aleksander 406, 460

- Kalinowski Jarosław 553
 Kalinowski Marcin 212, 213, 217
 Kalinowski Samuel 217
 Kalinowski Stefan 498
 Kalisz Ryszard 549
 Kallimach (właściwie Filippo Buonac-
 corsi) 143, 147, 148
 Kamieniecki Ludwik, gen. 321
 Kamieniecki Mikołaj 151
 Kamieński Henryk 362
 Kamieński Maciej 281
 Kamiński Franciszek 476
 Kamiński Marek 544
 Kanapariusz Jan 14
 Kania Stanisław 531
 Kantymir, chan tatarski 200
 Kanut VI, król Danii 52
 Kara Mustafa 243, 244
 Karaszewicz-Tokarzewski Michał, gen.
 472
 Karłowicz, gen. saski 253
 Karnkowski Stanisław 166, 171, 177,
 181
 Karol IV Robert Andegaweński, król
 Węgier 89, 91, 92, 94, 96, 99, 100
 Karol IV Robert Luksemburski, cesarz
 103, 104, 106, 107, 113
 Karol IX, król Francji 169
 Karol IX Sudermański, król Szwecji
 181, 185, 188, 194
 Karol X Gustaw, król Szwecji 218, 219,
 221
 Karol XII, król Szwecji 253–256
 Karol Lotaryński, książę 232
 Karpiński Franciszek 295
 Karpiński Stanisław 437
 Karwicki Stanisław Dunin 255
 Kasproicz Jan 444
 Kasprzak Marcin 389, 391
 Kasprzycki Tadeusz, gen. 468
 Kasprzyk Marian 509
 Katarzyna II, właściwie Zofia Augusta
 Fryderyka Anhalt-Zerbst, caryca
 264, 266, 268, 271, 272, 275, 277,
 278, 285–287, 300, 304, 466
 Katarzyna Jagiellonka, córka Zygmun-
 ta Starego 162–164, 174
 Katarzyna Habsburżanka, żona Zyg-
 munta Augusta 161
 Kawalerowicz Jerzy 506
 Kazimierz III Wielki 84, 90, 92,
 94–102, 104–108, 110, 111, 113,
 116, 140, 171
 Kazimierz Jagiellończyk 135, 137–139,
 143, 145, 148–150, 153, 184
 Kazimierz Jagiellończyk, syn króla
 Kazimierza Jagiellończyka, święty
 143, 150, 186
 Kazimierz Odnowiciel 24–26
 Kazimierz Sprawiedliwy 38, 48–55, 76
 Kazimierz Opolski, książę, syn Miesz-
 ka Płatonowego 58
 Kazimierz, książę kujawski, syn Kon-
 rada Mazowieckiego 64, 65, 68, 72,
 73
 Kazimierz, książę łęczycki 80
 Kazimierz, syn Kazimierza I, księcia
 kujawskiego 77, 79, 80
 Każko, książę słuński 110, 111, 113
 Keitel Wilhelm 467
 Kellogg Frank Billings 449, 450
 Kennemann Herman 390
 Kettler Gotthard 162
 Keyserling Herman Karol 266
 Kicka Natalia 342, 354
 Kicki Stanisław, gen. 324
 Kiejstut, wielki książę litewski 102
 Kiepura Jan 511
 Kierbedź Stanisław 384
 Kiernik Władysław 457
 Kieślowski Krzysztof 545
 Kietlicz Henryk 56, 57, 59
 Kietliński, poseł sandomierski 162
 Kijowski Janusz 526
 Kiliński Jan 295, 296, 298
 Kinga (Kunegunda), żona Bolesława
 Wstydliviego 65, 67, 70–72, 84
 Kirchmayer Jerzy, gen. 495, 498
 Kirszenstein Irena patrz Szewińska
 z Kirszensteinów Irena

- Kisiel Adam 213
 Kisielewski Stefan 509, 519, 522
 Kiszczak Czesław 536
 Klemens IV, papież 65, 73
 Klemens VI, papież 98
 Klemens VII, papież 159
 Klemens VIII, papież 184
 Klemens XIV, papież 279
 Klemens, płatnerz krakowski 139
 Klemensiewicz Zenon 514
 Klimuk Piotr 526
 Kmita Jaśko 115
 Kniaziewicz Karol, gen. 307, 308, 310, 322, 323
 Kniprode, Winrych von 108
 Koberger Antoni 147
 Kobiela Bogumił 514
 Koc Adam 462
 Kochanowski Jan 166, 172, 173, 175, 262
 Kochowski Wespazjan 218, 229, 236, 238
 Kociołek Stanisław 516, 519
 Kodża Khizr 136
 Kohl Helmut 539
 Kolberg Oskar 374
 Kolof Wawrzyniec de 265
 Koloman, król Węgier 32
 Koloman, król Halicza 58
 Koloman, brat króla Beli IV 67
 Kołaczkowski Klemens, gen. 324
 Kołakowski Leszek 514, 521
 Kołłątaj Hugo 279, 280, 287, 288, 290, 293, 294
 Kołodko Grzegorz 543
 Komar Władysław 520
 Komeda-Trzciński Krzysztof patrz Trzciński Krzysztof
 Komorowski Tadeusz (pseudonim „Bór”) 481, 484
 Konarski Stanisław 259, 262, 264, 265
 Konarski Szymon 355, 357
 Konaszewicz-Sahajdaczny Piotr 195, 199
 Kondeusz (właściwie Conté Louis II de, książę, zwany Wielkim Kondeuszem) 231
 Kondrat Marek 144
 Kondratowicz Ludwik patrz Władysław Syrokomla
 Koniecpolscy, rodzina magnacka 211
 Koniecpolska z Lubomirskich Krystyna 210
 Koniecpolska z Opalińskich Zofia 210
 Koniecpolski Aleksander 213
 Koniecpolski Stanisław 197, 198, 200–203, 205, 209–211, 213
 Koniew Iwan 484
 Königsmarck Maria Aurora 259
 Konopacka Halina 449
 Konopczyński Władysław 235, 257, 265
 Konopka Jan, płk 320
 Konopka Kazimierz 297
 Konrad II, cesarz Niemiec 23, 24
 Konrad III, król Niemiec 43, 45
 Konrad Mazowiecki 54, 55, 57–68
 Konrad I, książę głogowski 69
 Konrad Wallenrod patrz Konrad von Wallenrode
 Konrad, postać literacka 512
 Konstancja Habsburżanka, żona Zygmunta III Wazy 189, 204
 Konstanty Mikołajewicz, brat cara Aleksandra II 377
 Konstanty Pawłowicz, wielki książę 329, 334–336, 338, 341–345
 Konstanty Mohyła, gospodar mołdawski 191
 Kopański Stanisław, gen. 474, 490
 Kopczyński Onufry 284
 Kopernik Mikołaj 144, 151, 159, 195, 263, 264
 Korboński Stefan 485
 Korczyński Grzegorz 519
 Kordecki Augustyn 219
 Korecki Samuel 195
 Korfanty Wojciech 391, 412, 422, 428, 430, 431, 463

- Korff Paweł 382
 Koryciński Stefan 218
 Koryzma Stanisław 450
 Korzec Paweł 514
 Korzeniowski Apollo 376
 Korzeniowski Józef 371
 Korzeniowski Robert 544
 Kosiński Amilkar, gen. 314
 Kosiński Krzysztof 180, 182
 Kosmas, kronikarz czeski 11
 Kossak Zofia 509
 Kostek-Biernacki Wacław patrz Wacław Biernacki-Kostek
 Kostka Jan 164, 170
 Kostrzewa Wera patrz Maria Koszutska
 Koszutska Maria (pseudonim Wera Kostrzewa) 414
 Kościółkowski-Zyndram Marian 461
 Kościuszko Tadeusz 270, 293, 295 – 298, 300, 304, 305, 309, 312, 325, 333, 336, 371, 447, 456, 480, 481, 483
 Kotarbiński Tadeusz 461, 508, 509
 Kott Jan 509, 514
 Kotzebue Paweł 387
 Kowalczyk Jan 530
 Kowalska Anna 509
 Kowalski, postać symboliczna 553
 Kowerda Borys 446
 Kozakiewicz Mikołaj 547
 Kozakiewicz Władysław 530
 Kozakowski Franciszek 334
 Koziętulski Jan Hipolit 317, 322
 Kozłowski Leopold 458
 Krajewski Rafał 384
 Krasicki Ignacy 270, 276, 280, 282
 Krasińscy, rodzina magnacka 85, 241, 274
 Krasińska, hrabina 296
 Krasiński Adam 268, 274
 Krasiński Michał 274
 Krasiński Piotr 317
 Krasiński Wincenty, gen. 314, 318
 Krasiński Zygmunt 357, 375
 Krasiński, hr. 296
 Kraszewski Józef Ignacy 371, 389
 Krępowiecki Tadeusz 335, 351, 357
 Kromer Marcin 149, 151, 160, 164
 Kronenberg Leopold 376
 Król Stefan 498
 Królak Stanisław 499
 Królikiewicz Adam 437
 Króczyński Mieczysław 458
 Kruk-Heydenreich Michał patrz Michał Heydenreich
 Krukowiecki Jan, gen. 350
 Krzaklewski Marian 553
 Krzemiński Stanisław 381
 Krzyszkowiak Zdzisław 506
 Krzysztof Batory, książę siedmiogrodzki 171
 Krzyżanowski Aleksander (pseudonim „Wilk”) 482
 Krzyżanowski Julian 509
 Krzyżanowski Seweryn 340
 Kubiak Tadeusz 527
 Kucharzewski Jan 406
 Kuchmeister von Sternberg Michał 131
 Kulczycki Ludwik 389
 Kulczyński Stanisław 464
 Kulej Jerzy 509, 514
 Kulesza Piotr 192
 Kumaniecki Kazimierz 509
 Kunegunda patrz Kinga
 Kunegunda, córka Aldony i Kazimierza Wielkiego 96, 99
 Kunicka, szlachcianka 238
 Kunicki Stanisław 389
 Küprülü Ahmed 235
 Kuroń Jacek 509, 510, 514, 522, 525
 Kuropieska Józef, gen. 495
 Kurowski Apolinary 378, 382
 Kusociński Janusz 456, 463, 475
 Kusznierewicz Mateusz 544
 Kutrzeba Tadeusz, gen. 471
 Kutschera Franz 482
 Kuźma, uczestnik porwania króla Stanisława Augusta 276, 277

- Kwaśniewski Aleksander 544, 547, 549, 552, 553
 Kwiatkowski Eugeniusz 462, 466, 488
 Lacy Piotr, gen. 260
 Lafontaine, kapral francuski 324
 Lambert z Hersfeldu 28
 Lambert, syn Ody i Mieszka I 12, 13
 Lang Konrad 139
 Lange Józef 437
 Langiewicz Marian 378, 379
 Lasopolski Boskamp 297
 Lato Grzegorz 521
 Lauriston, gen. francuski 324
 Lec Stanisław Jerzy 511
 Ledóchowski Mieczysław, arcybiskup gnieźnieński 386
 Ledóchowski Stanisław 256
 Leitmiter Stanisław 139
 Lelewel Joachim 345, 347, 351, 352, 355, 358, 377
 Lenin Włodzimierz Ilicz (właściwie Uljanow) 511, 530, 536
 Leo Juliusz 396
 Leon X, papież 143
 Leonidas, piłkarz brazylijski 464
 Leopold I, cesarz Austrii 230, 241, 243, 244
 Lepecki Mirosław, mjr 458
 Lepper Andrzej 549, 552
 Leski Kazimierz 490
 Leszczyńska Maria, żona Ludwika XV 257, 258
 Leszczyński Andrzej 218
 Leszczyński-Leński Julian 414
 Leszek Biały 54–63, 65, 67, 76
 Leszek Czarny 72, 73, 75, 76, 78, 81
 Leszek, syn Bolesława Kędzierzawego 51, 53
 Lew Daniłowicz, książę halicki 76
 Lew II, książę halicki 83
 Lewakowski Karol 390
 Libelt Karol 360, 363
 Lieberman Herman 389
 Liechtenstein, książę 310
 Lille, hr. patrz Ludwik XVIII
 Limanowski Bolesław 390, 433, 459
 Lindley William 387–389
 Lingwen, książę mściłowski 128
 Lipień Kazimierz 525
 Lipiński Edward 461, 509
 Lipman Jerzy 514
 Lipski Jan 260
 Lipski Jan Józef 497, 525
 Lipski Józef 458, 467
 Lis Bogdan 534
 Litwinow Maksym 450, 460
 Litwiński Walenty 337
 Lloyd George David 406
 Locci Augustyn 241
 Loga-Sowiński Ignacy 519
 Londzin Józef, ksiądz 408
 Longuellune Zachariasz 259
 Lotar III, cesarz 37, 38
 Lubart, książę włodzimiersko-tucki 113
 Lubieniecki Andrzej 182
 Lubomirscy, rodzina magnacka 250
 Lubomirska Urszula 259
 Lubomirski Jerzy Sebastian 221, 222, 224–229, 231
 Lubomirski Stanisław Hieronim 235
 Lubomirski Zdzisław 397, 406, 410
 Lubomirski, podczasz 294
 Lüders Aleksander 377
 Ludwik Węgierski 101, 103, 104, 113–118, 126
 Ludwik IV Bawarski, cesarz 90, 97, 99
 Ludwik II Jagiellończyk, król Węgier i Czech 153, 156
 Ludwik XIV, król Francji 230, 236, 240, 248
 Ludwik XV, król Francji 257, 258, 260
 Ludwik XVI, król Francji 309
 Ludwik XVIII (Ludwik Ksawery de Bourbon, hr. de Lille), król Francji 309
 Ludwik, margrabia brandenburski 90

- Ludwik, syn cesarza Ludwika IV 99
 Ludwika Maria Gonzaga de Nevers,
 żona Władysława IV i Jana Kazi-
 mierza 210, 214, 217, 220, 221, 226,
 227, 230, 231
 Luksemburg Róża 391
 Luksemburgowie, dynastia 97, 99
 Luneburski patrz Fryderyk Lüneburski
 Luter Marcin 156
- Łabędzki Hieronim 356
 Łaski Jan 151, 153, 159
 Łazarski Jan 437
 Łazarzowa, właścicielka drukarni 173
 Łazuga Bogdan 508
 Łętowska Ewa 536
 Łubieński Feliks 316
 Łubieński Maciej 213
 Łubieński Stanisław 191
 Łubieński Tomasz 318
 Łukasiewicz Ignacy 372
 Łukasiński Walerian, mjr 334,
 337–339, 344
 Łukasz Ewangelista, święty 127
 Łukaszewicz Jerzy 521
 Łukomski Józef 368
 Łyszczyński Kazimierz 246, 247
- Macdonald Aleksander 308, 324
 Macedoński Adam 528
 Maciej II Habsburg, cesarz 177
 Maciej Korwin, król Węgier 142, 144
 Maciej z Miechowa (Miechowita) 149,
 154
 Macierewicz Antoni 541
 Mackiewicz Stanisław (pseudonim
 Cat) 304, 455, 459, 509
 Maczek Stanisław, gen. 471, 476, 483,
 485, 490
 Madaliński Antoni, gen. 295
 Madeyski Antoni 125
 Magnus, komes Śląska 30
 Magnus, syn króla Danii 37
 Majewski Karol 376, 381, 382
 Majski Iwan 477
- Maksymilian I Habsburg, cesarz 144,
 152, 153
 Maksymilian II, cesarz 170, 171
 Maksymilian Habsburg, arcyksiążę
 177–179
 Malcherowa (Melchiorowa) patrz Wei-
 gel z Załaszowskich Katarzyna
 Malczewski Antoni 340
 Malczewski Jacek 451
 Malet Claude François de, gen. 322
 Malinowski Bronisław 530
 Małachowski Aleksander 498
 Małachowski Kazimierz, gen. 324, 351
 Małachowski Stanisław 287, 294, 312,
 313, 316
 Małgorzata z Wierzbosławic 74
 Małgorzata, żona księcia Każka Słup-
 skiego 110
 Marchlewski Julian 391, 420, 423, 439
 Marcin Polak, dominikanin 74
 Marcin z Urzędowa 183
 Marcinkowski Karol 356, 360, 361
 Marek, pierwszy biskup płocki 27
 Maria Dobronega, żona Kazimierza
 Odnowiciela 25
 Maria Kazimiera d'Arquien Sobieska,
 żona Jana III Sobieskiego 235, 240,
 241, 244, 248, 250
 Maria Teresa, cesarzowa Austrii 263,
 275
 Maria, żona Bolesława Kędzierzawego
 49
 Maria, córka Ludwika Węgierskiego
 116, 117
 Mariusz Gajusz 288
 Maskiewicz Bogusław Kazimierz 213
 Maślawa (Mieślawa, Mojsław) 24, 25, 27
 Massalski Ignacy 279, 297
 Matejko Jan 149, 390
 Matuzalem, bibl. 283
 Matyja Stanisław 499
 Mauer Renata 544
 Mauersberger Ludwik 333
 Maurycy hrabia Saski, nieślubny syn
 Augusta II 259

- Maurycy, święty 15, 18
 Mazowiecki Tadeusz 539, 540, 543
 Mączyński Jan 163
 Mehmet II, sułtan turecki 241
 Memling Hans 142
 Merlini Dominik 283, 284
 Messner Zbigniew 536
 Meyerhold Wsiewołod 458
 Michał Fiodorowicz Romanow, car 194, 196
 Michał Korybut Wiśniowiecki 232, 234–236, 238
 Michał Raduł, gospodar mołdawski 195
 Michał Waleczny, gospodar wołoski 186
 Michał, biskup 10
 Michałowski Piotr 318
 Michejda Jan 408
 Michnik Adam 507, 513, 514, 521, 522, 552
 Mickiewicz Adam 123, 338, 339, 343, 351, 352, 356, 366, 367, 369, 370, 372, 451, 497, 514
 Miecław patrz Masław
 Mielęcki Andrzej 424
 Mielżyński Maciej 428
 Mierosławski Ludwik, gen. 363, 366, 367, 369, 370, 378, 379
 Mieszko I 8–13, 20
 Mieszko II 19–25
 Mieszko III Stary 38, 42, 44–46, 49–55
 Mieszko Płatonogi 48, 51, 54, 57, 58
 Mieszko, syn Ody i Mieszka I 12, 13
 Mieszko, syn Bolesława Śmiałego 29
 Mieszko zwany Chościsko, syn Konrada Mazowieckiego 66
 Międzyrzecki Artur 545
 Mikołaj IV, papież 78
 Mikołaj I, car 340–344, 346, 351, 358, 361, 366, 371, 403, 404
 Mikołaj Mikołajewicz, wielki książę 396
 Mikołaj z Kurowa 128
 Mikołaj, dowódca pachołków grodzkich Krakowa 139
 Mikołaj, wojewoda krakowski 54, 55
 Mikołajczyk Stanisław 459, 481, 483, 484, 487, 488, 491, 495, 511
 Milczanowski Andrzej 544
 Milowicz Włodzimierz 381
 Miłkowski Zygmunt (pseudonim Teodor Tomasz Jeż) 389
 Miłosz Czesław 531, 532
 Minin Kuźma 193
 Minkiewicz Henryk 438
 Miodowicz Alfred 535, 537
 Miziołek Władysław 522
 Młokosiewicz Franciszek 320
 Mniszchówna Maryna 189, 191
 Mniszech Jerzy 164, 187, 189
 Mniszech Jerzy, marszałek nadworny koronny 268
 Mniszech Mikołaj 164
 Mochnacki Maurycy 336, 356
 Moczar Mieczysław 509
 Moczarski Kazimierz 494
 Moczulski Leszek 522, 526, 527
 Modrzewski Andrzej Frycz 159, 161
 Modzelewski Karol 509, 510, 514
 Mojsław patrz Masław
 Mokronowski Andrzej 284
 Moll, bracia 360
 Moltke Hans von 458
 Moltke von, rodzina niemiecka 539
 Mołotow Wiaczesław 469
 Moniuszko Stanisław 363, 374
 Montaigne Michał de 175
 Montbrun, gen. francuski 318
 Montempie Sebastian 162
 Montgolfier, bracia Joseph i Étienne 284
 Moraczewski Jędrzej 389, 409, 412–414, 416, 417, 432
 Morando Bernardo 173
 Morawski Adam 336
 Morawski Kazimierz 420
 Morawski Teodor 342
 Moreau Jean Victor, gen. 310
 Morski Tadeusz 284
 Morsztyn Jan Andrzej 248

- Mosen Juliusz 352
 Moskal Wojciech 544
 Mossor Stefan, gen. 491, 495, 498
 Mościcki Ignacy 442, 447, 452, 457, 459, 462, 472
 Mrongowiusz Krzysztof 361, 362
 Mszczuj I, książę gdański 57
 Mściśław, brat Jarosława Mądrego 23
 Mściwój II, książę pomorski 75, 77, 80
 Munk Andrzej 503, 505
 Murad II, sułtan 136
 Murat Joachim 312
 Murawiov Michał zwany Wieszatielem 380
 Murinius Marcin 77, 113
 Muskata Jan 83–85, 87
 Mycielski Erazm 303
- Naborowski Daniel 209
 Nadolski Andrzej 130, 131
 Najder Zdzisław 535
 Nalewajko Semen 181, 182
 Nałkowska Zofia 461
 Nanker, biskup 89
 Napierski Aleksander Kostka 215
 Napoleon I Bonaparte 304–307, 309–314, 316–318, 320–322, 325, 326
 Naruszewicz Adam 276, 283
 Narutowicz Gabriel 400, 432–435
 Nastula Paweł 544
 Neurath Constantin von 458
 Ney Michel 321
 Niedźwiedzki Piotr 131
 Niegolewski Andrzej, płk 341
 Niegolewski Jędrzej, ppor. 317, 318
 Niemcewicz Julian Ursyn 270 290, 298, 332, 359
 Niemojewski Lech 463
 Niemojewski Wacław 404
 Niemojowscy, bracia 336, 338
 Niemojowski Bonawentura 336, 338
 Niemojowski Wincenty 336, 338, 347
 Niesiołowski Stefan 519, 526, 549
 Niewiadomski Eligiusz 433–435
- Nikorowicz Józef 341
 Nils, król Danii 37
 Nixon Richard 520
 Nobel Alfred 391–393, 438, 531, 535, 545
 Nocznicki Tomasz 402
 Nogaj, chan Tatarów 77
 Norbert z Xanten 37
 Nos Jerzy, książę 128
 Nowaczyński Adolf 445
 Nowak Julian 431, 433
 Nowak-Jeziorański Jan patrz Zdzisław Jeziorański
 Nowicki Józef, gen. 345
 Nowicki Stanisław 498
 Nowosilcow Mikołaj 329, 340
 Nowotko Marceli 478, 479
- Obuchowicz Kazimierz 216
 Ochab Edward 498
 O'Connor Bernard 239
 Oda, żona Mieszka I 12, 13
 Oda, żona Bolesława Chrobrego 21, 21
 Odon, syn Mieszka Starego 49, 51
 Odrzywolski Sławomir 125
 Ogiński Hrehory 252
 Ogiński Michał Kazimierz 276, 280
 Okoń Eugeniusz, książę 409
 Okrzeja Stefan 392
 Okulicki Leopold (pseudonim „Niedźwiadek”) 484, 487
 Olbracht, syn Bony i Zygmunta Starego 156
 Olechowski Andrzej 543, 553
 Oleksy Józef 543, 544
 Oleśnicki Mikołaj 160
 Oleśnicki Zbigniew 135–137
 Olgierd, wielki książę litewski 102
 Olszewski Jan 497, 522, 540, 541
 Olszewski Karol 388
 Olszowski Andrzej 232, 234, 240, 241
 Olszowski Stefan 527
 Onyszkiewicz Janusz 551
 Opaliński Kazimierz 527
 Opaliński Krzysztof 215, 218

- Opaliński Łukasz 193, 205
 Orban Viktor 550
 Orlicz-Dreszer Gustaw patrz Gustaw
 Dreszer-Orlicz
 Orzeszkowa Eliza 389, 393
 Osiński Aleksander 435
 Osiński Józef Herman 284
 Osman II, sułtan 199
 Osóbka-Morawski Edward 482, 485,
 487
 Ossoliński Jerzy 206, 213–215
 Ossoliński Józef Maksymilian 333
 Ossowska Maria 508
 Ossowski Michał 389
 Oster-Ostrowski Tadeusz 395
 Ostrogscy, rodzina magnacka 180, 211
 Ostrogski Konstanty 148, 152, 153, 211
 Ostroróg Jan 149
 Ostroróg Mikołaj 213
 Ostrowski Józef 406
 Ostrzanin Jakub 208
 Ościk Hrehory 175
 Oświęcim Stanisław 209, 211, 212
 Otton I, cesarz 9–11
 Otton II, cesarz 11, 12
 Otton III, cesarz 12–16, 19
 Otton IV, margrabia brandenburski 83
 Otton, biskup bamberski, święty
 35–37
 Otton, brat Albrechta Niedźwiedzia 46
 Otton, syn Bolesława Chrobrego 23, 24
 Ożarowski Mikołaj 163
 Pac Michał 240, 274
 Pachoński Jan 310
 Pacowie, rodzina magnacka 239
 Paderewski Ignacy Jan 393, 400,
 415–417, 419, 420, 461
 Padlewski Zygmunt 378, 382
 Pajdak Antoni 487, 525
 Paliński Ireneusz 506
 Parandowski Jan 509, 527
 Pasek Jan Chryzostom 224, 227–229,
 234, 236, 239
 Paskiewicz Iwan 348, 351, 354, 358
 Paszkiewicz Ludwik, por. 476
 Patkul Jan Reinhold 253, 255
 Paweł II, papież 148
 Paweł V, papież 188
 Paweł VI, papież 510
 Paweł I, car 304, 305
 Paweł Włodkowic z Brudzewa 132
 Paweł z Przemankowa 78
 Paweł, biskup krakowski 75
 Pawlak Waldemar 541, 543
 Pawlikowski Jan 310
 Pawlikowski Józef 309
 Pawluk Paweł 208
 Pawłowski Jerzy 514, 524
 Paździor Kazimierz 506
 Peciak-Pyciak Janusz Gerard 525
 Peiper Tadeusz 514
 Pełka, arcybiskup gnieźnieński 54, 66,
 71
 Petlura Semen 414, 422
 Petryła, gospodar wołoski 158
 Peyrouse La Motte de la 260, 261
 Piano Carpino Giovanni di 68
 Piasecki Bolesław 458
 Piasecki Paweł 190
 Piasecki, jezuita 189
 Piast, Polak kandydujący do tronu
 polskiego, postać symboliczna 232,
 234, 239
 Piastowie, dynastia 8, 16, 38, 40, 46, 56,
 94, 110, 111, 113
 Piątkiewicz Ludwik 335
 Picasso Pablo 492
 Piekalkiewicz Jan 478, 479
 Piekarscy, rodzina szlachecka 198
 Piekarski Michał 198
 Pieracki Bronisław 458, 459, 461
 Pieronek Tadeusz 546, 552
 Pietraszkiewicz Adam 397
 Pietrusiński Jan 389
 Pietrzyk Alojzy 542
 Piętka, powieszony podczas insurekcji
 kościuszkowskiej 297
 Pigoń Stanisław 509
 Pilecka Jadwiga 121

- Piltz Erazm 400
 Piłsudski Józef 305, 390, 392, 396–398, 402, 403, 405, 410, 412, 413, 416–418, 422, 424, 425, 430, 433–435, 439–442, 444–454, 458, 460, 463, 467, 542
 Pinocci Hieronim 225
 Pińkowski Józef 530
 Piotr I, car 253, 255–257
 Piotr Raresz, gospodar mołdawski 157
 Piotr syn Gerwazego, wysłannik papie-
 ski 95, 96
 Piotr Włostowic 35, 44, 45
 Piotr z Kapui 54
 Piotr, święty, apostoł 47
 Piramowicz Grzegorz 279
 Piscia Baltazar de 142
 Pius VII, papież 334, 338
 Pius XI, papież 444
 Pius XII, papież 484
 Plater Ludwik 353
 Plauen Henryk von 131
 Plersch Jan Bogumił 284
 Pluta Andrzej 437
 Płażyński Maciej 553
 Pobóg-Malinowski Władysław 384
 Pobratyńska Ewa, postać literacka 463
 Poczobut-Odlanicki Marcin 286
 Podedworny Bolesław 519
 Podlecki Tadeusz 285
 Pointcaré Raymond 405
 Pokrzywka Gustaw 459
 Pol Wincenty 354
 Polanowski, kandydat do tronu pol-
 skiego 234
 Polański Roman 507, 508
 Polignac Melchior de 248
 Poniatowska z Czartoryskich Konstan-
 cja 258
 Poniatowski Józef, książę 293, 309, 313, 314, 316, 318–324, 326, 337
 Poniatowski Juliusz 402, 409
 Poniatowski Michał 279, 288
 Poniatowski Stanisław 254, 258, 263
 Ponikowski Antoni 407, 429, 430
 Poniński Adam 278
 Popiel Karol 463
 Popiełuszko Jerzy, ksiądz 535, 536, 551
 Popławski Jan 390
 Popławski Stanisław, gen. 483
 Poppelmann Daniel 259
 Poszwiński Adam 412
 Potemkin (właściwie Potiomkin) Grze-
 gorz 285
 Potiebnia Andrzej 377
 Potoccy, rodzina magnacka 211
 Potocki Antoni 263
 Potocki Feliks 253
 Potocki Franciszek 268
 Potocki Ignacy 279, 297, 303
 Potocki Joachim 274
 Potocki Mikołaj 208, 209, 212, 213
 Potocki Prot 283
 Potocki Stanisław Kostka 316, 323, 337
 Potocki Stanisław Rewera 203, 218, 225
 Potocki Stanisław Szczęsny 284, 293
 Potocki Stanisław, gen. 345
 Potocki Stefan 191
 Potocki Stefan, syn hetmana 212
 Potocki Wacław 249, 262
 Potworowski Gustaw 357
 Pożarski Dymitr, książę 193, 194
 Prażmowski Mikołaj 234, 236
 Prądyński Ignacy, gen. 329, 340, 348
 Preusker, mjr, niemiecki komendant
 Kalisza 399
 Provano Prosper 162
 Próchniak Edward 423
 Prugar-Ketling Bronisław, gen. 475
 Prus Bolesław (właściwie Aleksander
 Głowacki) 387, 389, 393
 Prystor Aleksander 454
 Przedśława, siostra Jarosława Mądrygo
 21
 Przemko, wójt Poznania 85
 Przemysł Grzegorz 534
 Przemysł I, książę wielkopolski 67, 70,
 71, 74
 Przemysł II 72, 74–77, 79, 80, 82, 83
 Przemysł Ottokar II, król Czech 74

- Przemyslidzi, dynastia 79, 82, 84
Przerwa-Tetmajer Kazimierz patrz Ka-
zimierz Tetmajer Przerwa
Przybyszewski Stanisław 447
Pułaski Józef 274
Pułaski Kazimierz 276, 277, 456
Pułaski Zygmunt 454
Pużak Kazimierz 482, 484
Pyjas Stanisław 526
- Raczkiewicz Władysław 472, 484, 491
Raczyński Edward 343
Radkiewicz Stanisław 497, 498
Radlica Jan 118, 121
Radziejowska Katarzyna 156
Radziejowski Hieronim 216
Radziejowski Michał 249, 252, 254
Radzim-Gaudenty, arcybiskup gnieź-
nieński 14
Radziwiłł Albrecht 445
Radziwiłł Albrycht Stanisław 200, 204,
207, 219
Radziwiłł Antoni, książę 329, 346
Radziwiłł Bogusław 191, 218, 221
Radziwiłł Janusz I 189, 191
Radziwiłł Janusz II 217, 218
Radziwiłł Karol „Panie Kochanku”
268, 271, 274, 280, 281, 286–288,
294
Radziwiłł Krzysztof „Piorun” 173, 174,
186
Radziwiłł Krzysztof II 195, 200, 201
Radziwiłł Michał 347
Radziwiłł Stanisław 445
Radziwiłłowa z Przeździeckich Helena
281
Radziwiłłowie, rodzina magnacka 160,
209, 211, 218
Rakowski Mieczysław 531, 537, 539
Rapacki Adam 504
Rataj Maciej 432, 433, 441
Ratajski Cyryl 476
Reger Tadeusz 408
Rehnskold Karol Gustaw 255
Reinbern, biskup kołobrzesci 17, 19
Reinhardt Georg Hans 471
Rej Mikołaj (pseudonim Ambroży Korcz-
bok Rożek) 159, 166, 167
Rejewski Marian 456
Rejtan Tadeusz 278
Repnin Mikołaj 272, 300
Reubell Jean François 304
Reymont Władysław Stanisław 438,
439
Ribbentrop Joachim 466, 467, 469
Richelieu Armand Emmanuel Duples-
sis de, książę 209
Robert z Molesmes, święty 42
Rodziewicz Józef 310
Rogalski Wojciech 449
Rogiński Roman 378
Roguski, powieszony podczas insurek-
cji kościuszkowskiej 297
Roja Bolesław 410
Rokiczanka, kochanka Kazimierza
Wielkiego 105
Rokossowski Konstanty 493, 502
Roman Władysław 498
Roman, książę Rusi halickiej 53, 56
Romaszewska Zofia 534
Romaszewski Zbigniew 534
Romer Jan, gen. 416
Romkowski Roman 498, 504
Rosen Grigorij, gen. 348
Rosner, burmistrz Torunia 258
Rowecki Stefan (pseudonim „Grot”)
476, 480
Rozwadowski Tadeusz, gen. 410, 441,
449, 450
Rożek Ambroży Korczbok patrz Miko-
łaj Rej
Różański Jacek 504
Różewicz Tadeusz 506
Różycki Jerzy 456
Rudawski Wawrzyniec 262
Rudnicki Adolf 509
Rudolf I Habsburg, król Niemiec 79,
83
Rudolf II, cesarz 179
Rudzki Kazimierz 525

- Rulewski Jan 532
 Rumbold Wolimuntowicz 128
 Rumford Benjamin 309
 Rumiancew Piotr 320
 Ruprecht Karol 380
 Rurykowicze, dynastia 90
 Rutkiewicz Wanda 527
 Rybicki Bogusław 552
 Rybicki Jerzy 525
 Rycheza, żona Mieszka II 19, 24
 Rychlik, oszust podający się za zmarłego Władysława Warneńczyka 137
 Rydz-Śmigły Edward 398, 409, 410, 460–462, 464, 466, 468, 471
 Rygdag, margrabia Miśni 20
 Ryksa, córka Bolesława Krzywoustego 37
 Ryksa Elżbieta, córka Przemysła II 81, 93
 Rymkiewicz Franciszek, gen. 307
 Rzepecki Jan 485, 487, 490
 Rzewuski Henryk 371
 Rzewuski Seweryn 272, 293
 Rzewuski Wacław 268, 272
 Rzymiski Paweł, ksiądz 350

 Sadowska Barbara 534
 Sadyk-pasza Mehmed patrz Michał Czajkowski
 Saint-Hilaire Emil Marco de 304
 Salomea z Bergu, żona Bolesława Krzywoustego 38, 40, 42, 43
 Salomea, córka Leszka Białego 58
 Salza Herman von 60
 Sambor, brat Świętopełka I 64
 Sambor, książę pomorski 51
 San Juan Benito don, gen. 318
 Sandauer Artur 509
 Santini Juliusz 258
 Sapieha Adam, arcybiskup krakowski 463
 Sapieha Andrzej 172
 Sapieha Eustachy, hr. 413, 416
 Sapieha Kazimierz Jan 249
 Sapieha Kazimierz Nestor 284
 Sapieha Leon 360
 Sapieha Michał 253, 254
 Sapieha Paweł 225
 Sapiehowie, rodzina magnacka 211, 248–250, 252, 253
 Sawicki, prałat katedry wileńskiej 454
 Sawiński Edward 380
 Scharley Jarosław 139
 Schedl Hartmann 147
 Scheibler Karol 373
 Schilling Jan 139
 Schmerling Anton von 375
 Schmidt Helmuth 522
 Schröder Gerhard 550
 Schultzt Franciszek 281
 Schwarzburg Albrecht 129
 Segur Philippe de 318
 Serafin Stanisław 464
 Seyda Marian 415
 Sędzimir Tadeusz 459
 Sędziwoj z Ostroroga 131
 Sędziwoj z Szubina 126
 Sforza d'Aragona Bona, żona Zygmunta I 153, 154, 156, 159, 161
 Siarczyński Franciszek 333
 Sicco, prawdopodobnie kapłan Prusów 14
 Siciński Władysław 216
 Sieciech, palatyn Władysława Hermana 29–31
 Siemaszko Józef 359
 Siemomysł patrz Ziemomysł
 Siemomysł, książę kujawski 73
 Siemowit I, książę mazowiecki 68, 72
 Siemowit II, książę wiski i rawski 85
 Siemowit III, książę mazowiecki 104, 110, 113, 117
 Siemowit IV, książę mazowiecki 117, 118
 Siemowit, książę dobrzyński 80
 Sieniawscy, rodzina magnacka 211
 Sienicki Mikołaj 170
 Sienkiewicz Henryk 130, 131, 390, 392, 399, 506

- Sienkiewicz Karol 359
Sierakowski Zygmunt 380
Sierakowski, przywódca insurekcji warszawskiej 296
Sieroszewski Wacław 458
Sierow Iwan (używający nazwiska Iwanow), gen. 485
Sierpiński Wacław 509, 514
Sikorski Władysław, gen. 424, 433 – 435, 449, 461, 472, 476–478, 480, 484
Siwiec Ryszard 514
Skarbimir, palatyn Bolesława Krzywoustego 35
Skarga Piotr 173, 180, 184
Skarżyński Ambroży, gen. 346
Skarżyński Stanisław 456
Skibiński Franciszek, gen. 495
Skirgiełło, książę, wielkorządca Litwy 124
Składkowski-Sławoj Felicjan 452, 453, 461
Skłodowska-Curie Maria 391, 393, 459
Skorupka, baron 337
Skrzynecki Jan, gen. 347, 348
Skrzyński Aleksander 439, 440
Skubiszewski Krzysztof 539
Skulski Leopold 421, 422
Sławek Walery 392, 448, 451, 454, 461, 467
Sławoj-Składkowski Felicjan patrz Felicjan Składkowski-Sławoj
Słomczyński Maciej 547
Słonimski Antoni 508, 522, 525
Słowacki Juliusz 356, 360, 371, 445, 446
Smalcerz Zygmunt 520
Sobieska Jadwiga Elżbieta 247
Sobieski Jakub, syn króla Jana III 247, 250
Sobieski Jakub, dworzanin Zygmunta III 196, 199
Sobiesław, książę czeski 34
Sobiesław, książę czeski 51
Sokolnicki Michał, gen. 318, 324
Sokorski Włodzimierz 498
Solari Bonawentura 282
Solikowski Jan Dymitr 174
Sołtyk Kajetan 268, 272
Sołtyk Stanisław 303
Sonka, królowa patrz Zofia Holszańska
Sosnkowski Kazimierz, gen. 392, 403, 405, 481, 484, 514
Sowińska Katarzyna, generałowa 375
Sowiński Józef, gen. 270, 350
Spytek z Melsztyna 126
Spytek z Melsztyna, syn poprzedniego 135
Stachiewicz Julian 406, 412
Stachura Edward 527
Stackelberg Otto 278
Stadion Franciszek 367
Stadnicki Stanisław 189, 193
Staff Leopold 448, 458
Stalin (właściwie Dżugaszwili) Józef 468, 477, 485, 493, 496, 499, 547
Stanisław August Poniatowski (przed koronacją Stanisław Antoni Poniatowski) 258, 264–266, 268–271, 274, 276, 277, 282–288, 291–294, 300, 301, 306, 352, 464
Stanisław Leszczyński 254–257, 260–262
Stanisław ze Skalbmierza (Skarbimierza) 125
Stanisław ze Szczepanowa, biskup krakowski, święty 28, 70, 101
Stanisław, książę mazowiecki 155
Stankiewicz Tomasz 437
Stańczyk (właściwie Stanisław Gąska) 152, 156, 158
Stapiński Jan 390, 393
Starowolski Szymon 219
Starynkiewicz Sokrat 387, 388
Starzyński Stefan 459
Staszic Stanisław 286, 290, 308, 331, 341
Statorius (Stojeński) Piotr 164
Steczkowski Jan Kanty 407
Stefan Batory 170–175, 183, 420
Stefan II, król Węgier 37

- Stefan, brat króla Ludwika Węgierskiego 101
 Stefański Walenty 361, 363, 366
 Stern Abraham 308
 Stojałowski Stanisław, ksiądz 387
 Stojęński Piotr patrz Statorius Piotr
 Stolzman Karol 355
 Stomma Stanisław 524
 Straube Kasper 142
 Stroński Stanisław 432, 434
 Stroop Jürgen 480, 494
 Strug Andrzej 438
 Strykowski Maciej 145
 Strzałkowski Jan, płk 309
 Strzelecki Jan 498
 Strzelecki Paweł Edmund 360
 Stwosch Wit 144, 145, 148, 504
 Sucharzewski Tadeusz, ppor. 310
 Suchocka Hanna 541, 542, 551
 Suchodolski January 324
 Sulejman Wspaniały, sułtan 157
 Sulima Iwan 207
 Sulla (właściwie Lucjusz Korneliusz Sulla) 288
 Sułkowski Antoni, gen. 325
 Sułkowski Józef 306, 307
 Suworow Aleksander 276, 298, 300, 308
 Swarożyc, mit. 18
 Sylwester II, papież 14
 Syrokomla Władysław (właściwie Ludwik Kondratowicz) 377
 Szaniawski Józef Kalasanty 303
 Szczepankiewicz Bronisław 399
 Szczepański Jan 509
 Szczepański Jerzy 520
 Szczuka Stanisław 255
 Szczypiorski Andrzej 525
 Szein Michał 205, 206
 Szela Jakub 364, 365
 Szeptycki Stanisław, gen. 416, 430
 Szeremietiew Wasyl 225, 226
 Szewińska z Kirszensteinów Irena 509, 514, 525
 Szlajfer Henryk 513, 514
 Zmuidt Józef 506, 509
 Szpotański Janusz 512, 513
 Szreder Jakub 334
 Sztaudynger Jan Izydor 519
 Szujscy, rodzina bojarów rosyjskich 193
 Szujski Dymitr 192, 193
 Szujski Iwan 193
 Szymanowski Karol 450, 462
 Szyborska Wisława 522, 545
 Szymczyk Franciszek 437
 Szymonowicz Szymon 195
 Szyszko-Bohusz Zygmunt 474
 Ściegienny Piotr, ksiądz 360, 362
 Śliwiński Artur 430, 431
 Ślusarski Tadeusz 525
 Śmigły-Rydz Edward patrz Edward Rydz-Śmigły
 Śniadecki Jan 286
 Śniadecki Jędrzej 284
 Światło Józef, ppłk 496, 497
 Światosław, książę kijowski 27
 Świątkowski Henryk 498
 Świdrygiełło, wielki książę litewski 121, 134, 135
 Świerczewski Karol, gen. 485, 491
 Święcicki Mikołaj 254
 Świętochowski Aleksander 464
 Świętopełk I, książę pomorski 60–65, 73
 Świętopełk, książę czeski 32
 Świętopełk, syn Ody i Mieszka I 12
 Świętopełk, zięć Bolesława Chrobrego 19–21
 Świętosław z Wojcieszyna 123
 Świętosławski Zenon 357
 Świnka Jakub 77, 79–81, 83
 Świtalski Kazimierz 451
 Świtkowski Piotr, ksiądz 283
 Taczak Stanisław 416
 Taczanowski Edmund 381
 Talleyrand-Périgord Charles Maurice de 313
 Tamerlan (właściwie Timur Lenk), chan Mongołów 126

- Tarnowski Jan 157, 158
 Tatar Stanisław, gen. 495, 498
 Tatarkiewicz Władysław 509
 Tejkowski Bolesław 552
 Telebuga, chan tatarski 77
 Teliga Leonid 519
 Teodoryk z Altenburgu 95
 Teodoryk, margrabia Marchii Północnej 12
 Teofano, cesarzowa, matka Ottona III 13
 Tepper, właściciel kamienicy w Warszawie 313
 Tetera Paweł 227
 Tetmajer Przerwa Kazimierz 445
 Tettingen Werner von 129
 Tęczyński Andrzej 139, 170
 Tęczyński Jan 169
 Thatcher Margaret 537
 Thiers Adolf 318
 Thietmar, kronikarz niemiecki 10 – 12, 15, 16, 18 – 22
 Thugutt Stanisław 402, 409, 416, 435
 Tiedemann Heinrich von 390
 Timur-Kutluk, chan Złotej Ordy 125, 126
 Tischner Józef, ks. 551
 Tochtamysz, chan tatarski 125, 126
 Toczyski Józef 384
 Toll Johann Christopher 296
 Tomasz, biskup wrocławski 71
 Toruńczyk Barbara 514
 Trandowski, ułan 310
 Traska, kronikarz 76, 93, 94, 97
 Traugutt Romuald 382, 384
 Trąba Mikołaj 129, 132
 Trąpczyński Wojciech 418, 422, 432
 Trembecki Antoni 290
 Trembecki Stanisław 276, 291
 Trevano Giovanni 197
 Trębicki Kazimierz, gen. 345
 Trojden I, książę mazowiecki 85, 90
 Truszkowski, porucznik piechoty 194
 Trzaska-Burski Karol, gen. 401
 Trzcński Krzysztof (pseudonim Komeda) 514
 Tuchaczewski Michał 424, 425
 Tuhaj-bej, chan tatarski 209, 212
 Tungen Mikołaj 142
 Turowicz Jerzy 496, 503, 509, 550
 Tusk Donald 543
 Twardowski Samuel 242
 Twardowski, postać legendarna 164, patrz też: Laurentius Dhur
 Twarowski Marcin 170
 Tylman z Gameren 235, 241
 Tym Stanisław 524
 Tymff Andrzej 230
 Tymiński Stanisław 540
 Tymowski Józef 358
 Tymowski Kantorbery 358, 359
 Tyrmand Leopold 514
 Tyssowski Jan 364, 365
 Uchański Jakub 170
 Umiastowski Piotr 180
 Umiński Jan Nepomucen 336
 Umiński Jan, płk 312, 322
 Unger, biskup poznański 14, 15, 18
 Urban Jerzy 497
 Urban V, papież 106, 107
 Urban VIII, papież 206
 Utnik Marian 498
 Vanozzi Bernardo 183
 Vernet Horacy 318
 Visconti Honoriusz 204
 Vogel Zygmunt 285
 Voldemaras Augustinas 448
 Wacław II 79 – 83
 Wacław III 82
 Wacław IV, król Czech 129
 Wacław (Wańka), książę płocki 85, 91
 Wagner Hubert 525
 Wajda Andrzej 503 – 505, 526, 551
 Walasiewiczówna Stanisława 456
 Waldemar I, król Danii 50
 Waldemar II, król Danii 57

- Waldemar IV, król Danii 102
Waldemar, margrabia brandenburski 83
Waldorff Jerzy 550
Waleron Andrzej 440
Walewska Maria 313
Walewski Anastazy 313, 314
Wallenrode (Wallenrod) Konrad von 123, 343
Wałęsa Danuta 535
Wałęsa Lech 530–532, 535–537, 540, 542–544
Wańkowicz Melchior 509
Wapowski Andrzej 174
Warcisław I, książę szczeciński 36, 37, 50
Warcisław IV, książę zachodniopomorski 98
Waryński Ludwik 388, 389
Wasilewska Wanda 479
Wasilewski Leon 390, 392, 416
Wasyl I, wielki książę moskiewski 128
Wasyl Szujski, car 189, 191–193
Waszkowski Aleksander 386
Watzenrode (Watzelrode) Łukasz 143
Wawrzecki Stanisław 509
Wawrzecki Tomasz 298, 300
Wazowie, dynastia 177, 211, 215, 224, 231
Wążyk Adam 497, 509, 524
Weigel Melchior 158
Weigel z Załuszkowskich Katarzyna, zwana Malcherową (Melchiorową) 158
Wenda Tadeusz 431
Wenera (Wenus), mit. 98
Werder, gen. piechoty pruskiej 379
Werner, biskup płocki 50
Wettinowie, dynastia 253, 292
Węgierski Tomasz Kajetan 276
Wężyk Jan 205
Wibald, opat 47
Wichman, biskup magdeburski 47
Wichman, buntownik niemiecki 8, 10
Widukind z Korbei 8, 10
Wielhorski Józef, gen. 303, 307
Wielicki Krzysztof 528
Wielopolski Aleksander, margrabia 376–378, 381
Wierzbicki Andrzej 421
Wierzbęta z Paniewic 102
Wierzyński Kazimierz 449, 514
Wieszatiel patrz Michał Murawiov
Wietor Hieronim 159
Więckowski Aleksander 420
Wigant z Marburga 93
Wigura Stanisław 449, 456
Wilhelm II, cesarz 410
Wilhelm Habsburg, narzeczony królowej Jadwigi 119, 122
Wilhelm Hohenzollern, król Prus 375
Wilimowski Ernest 469
Willisen Wilhelm 367
Wilson Thomas Woodrow 404, 406
Wiłkomirska Wanda 524
Wincenty zwany Kadłubkiem 25, 26, 28, 29, 43–45, 51, 52, 54, 56, 59, 505
Wirzbęta Maciej 164
Wiśniewski Janek, postać literacka 517
Wiśniowieccy, rodzina magnacka 211
Wiśniowiecki Aleksander, książę 180
Wiśniowiecki Jeremi (Jarema) 208, 209, 213, 214, 216, 232, 234
Wiśniowiecki Michał 195
Witelon, filozof i matematyk 74
Witold, wielki książę litewski 121, 123–129, 131, 132, 134
Witos Wincenty 409, 414, 423, 429, 435, 436, 440, 441, 455, 457, 461, 487
Władysław Herman 29–31
Władysław II Wygnaniec 38, 42–48, 54
Władysław Łokietek 78–87, 89–91, 93, 94, 98, 104, 116, 219
Władysław Jagiełło (Jogaila) 118, 121–134, 139, 170
Władysław III Warneńczyk 134–137, 460
Władysław IV Waza 185, 192, 194–196, 200, 204–214, 230

- Władysław Biały, książę kujawski 113, 115–117
- Władysław Laskonogi, książę 55–57, 59–63
- Władysław Odonic, książę 56–61, 63–65, 67, 70
- Władysław Opolczyk, książę opolski 75, 77
- Władysław Opolczyk, zwany Nader-spanem, książę opolski, 113, 115–118, 121, 126–128
- Władysław, arcybiskup Salzburga, książę wrocławski 69, 73
- Władysław, syn Henryka Pobożnego 69, 73
- Władysław I, król Węgier 28, 29
- Władysław Jagiellończyk, król Węgier i Czech 140, 142, 144, 145, 153
- Władysław, książę czeski 34
- Władysław, książę czeski 16
- Włodzimierz I Wielki 9, 12, 19, 21
- Włodzimierz, książę Rusi halickiej 53
- Wodzicki Stanisław 334, 341
- Wojciech, biskup praski, święty 14, 15, 24, 25, 52
- Wojciech, pierwszy biskup pomorski 42
- Wojciech z Brudzewa 151
- Wojciechowski Stanisław 390, 397, 432, 434, 435, 437, 440, 441
- Wojciechowski Zygmunt 155
- Wojewódzki Sylwester 438
- Wojkow Piotr 446
- Wojtek, malarz krakowski 139
- Wojtyła Karol patrz Jan Paweł II
- Wolff Robert 374
- Wolny Ryszard 544
- Wolski Mikołaj 271
- Volter (Voltaire, właściwie François Marie Arouet) 262
- Wołucki Filip 202
- Worcell Stanisław 357
- Woronicz Jan Paweł 333, 343
- Woronicz Janusz 353
- Woroniecki Jakub 178
- Woroszyński Wiktor 524, 545
- Woyda Witold 520
- Wójcik Walenty 450
- Wratysław, książę czeski 27
- Wroński Andrzej 544
- Wróblewski Walery 387
- Wróblewski Zygmunt 388
- Wsiewołod, książę kijowski 42, 43
- Wszebor, wojewoda Władysław Wygnańca 44
- Wszola Jacek 525
- Wujek Jakub, ksiądz 181, 185
- Wulfers, powieszony podczas insurekcji kościuszkowskiej 297
- Wybicki Józef 303, 306, 310, 311, 338
- Wybranowski Aleksander 337
- Wyczechowski Antoni 342
- Wyhowski Iwan 222, 223
- Wyka Kazimierz 508
- Wysłouch Bolesław 390
- Wysocki Józef, gen. 368
- Wysocki Piotr 343, 344, 346
- Wyspiański Stanisław 144, 391, 392
- Wysz Piotr 124, 125
- Wyszyński Stefan 492, 496, 502, 508, 511, 532
- Zabłocki Franciszek 277
- Zach Felicjan 92
- Zach Klara 92
- Zachowie, rodzina szlachecka na Węgrzech 92
- Zagórski Jerzy 509
- Zagórski Władysław, gen. 441, 446, 447
- Zajączek Józef, gen. 297, 298, 314, 316, 320–322, 329, 335, 338, 341
- Zaleski August 491
- Zaleski Jakub 242
- Zaliwski Józef 352, 353
- Załuscy, bracia, fundatorzy biblioteki 262
- Załuski Andrzej Stanisław 262
- Załuski Józef Antoni 262, 265, 272
- Załuski Józef Jędrzej 259
- Zamoyscy, rodzina magnacka 211
- Zamoyska z Radziwiłłów Krystyna 172

- Zamoyski Andrzej, polityk w Królestwie Polskim 361, 374, 382
- Zamoyski Andrzej, kanclerz wielki koronny 268, 271, 279, 282
- Zamoyski Jan 172–174, 177–179, 182, 183, 186, 188, 195, 211, 286
- Zamoyski Maurycy 402, 432
- Zan Tomasz 333, 335, 336
- Zanussi Krzysztof 526
- Zapędzki Józef 514, 520
- Zapolya Barbara, żona Zygmunta Staroego 151, 153
- Zapolya Stefan 145
- Zarakowski (Zarako-Zarakowski) Stanisław 496, 498
- Zaręba Jan 154
- Zasławscy, rodzina magnacka 211
- Zasławski Dominik 213
- Zawadzki Włodzimierz 544
- Zawieyski Jerzy 514
- Zawisza Artur 354
- Zawisza Czarny herbu Sulima 132
- Zawisza z Kurozwęk 116, 117
- Zbarascy, rodzina magnacka 211
- Zbaraski Janusz 172
- Zbaraski Krzysztof 200
- Zbigniew z Brzezia 128
- Zbigniew, syn Władysława Hermana 30–34
- Zborowscy, rodzina magnacka 174, 177
- Zborowski Andrzej 178
- Zborowski Jan 171
- Zborowski Samuel 174, 175
- Zbysława, I żona Bolesława Krzywoustego 40
- Zdziechowski Jerzy 416, 444
- Zdzisław, arcybiskup gnieźnieński 53
- Zebrzydowski Mikołaj 187, 189, 190
- Zeman Miłosz 550
- Zgrzebniok Alfons 419
- Zieliński Konstanty 255
- Ziemomysł (Siemomysł) 8
- Zoe Paleolog, żona Iwan III Srogiego 147
- Zofia (Sonka) Holszańska, żona Władysława Jagiełły 123, 133, 138, 139
- Zollner von Rothenstein Konrad 121
- Zwinisława, żona Bolesława Wysokiego 43
- Zych Józef 543
- Zygalski Henryk 456
- Zygryd, graf, ojciec Thietmara 11
- Zygryd, wielki mistrz krzyżacki 84
- Zygmunt I Stary 143, 151–157, 159, 183
- Zygmunt II August 154, 156, 157, 159–161, 163, 164, 167, 183
- Zygmunt III Waza 164, 174, 177–181, 185, 187–191, 193, 196–198, 202, 204, 209–211, 215
- Zygmunt Luksemburski, cesarz 117, 126, 130, 133
- Zygmunt Zapolya, król Węgier 158
- Zygmunt Kazimierz, syn króla Władysława IV 210
- Zygmunt Kiejstutowicz, wielki książę litewski 134, 135
- Zyndram-Kościątkowski Marian patrz Marian Kościątkowski-Zyndram
- Żeleński Tadeusz (pseudonim Boy) 477
- Żeleźniak Maksym 275
- Żeligowski Lucjan, gen. 414, 425
- Żeromski Stefan 307, 438, 439, 462, 463
- Żmająto Marek 201
- Żółkiewski Stanisław 182, 186, 190, 192, 193, 195, 197
- Żółkiewski Stefan 503
- Żółkowski Alojzy 332, 334
- Żubrowa Joanna 319
- Żuliński Roman 384
- Żuliński Tadeusz 397
- Żwirko Franciszek 451, 456
- Żymierski Michał (pseudonim „Rola”) 482, 493